

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Előfizetési díj: Egész évre 12 frt, félévre 6 frt, negyedévre 3 frt.

Előfizetések és hirdetési díjak helyben és vidékről a szerkesztőséghez küldendők be.

Helyben előfizethető: a szerkesztőségnél, a kiadó-hivatalnál, Demjén L., Keresztény P. kereskedéseiben. Egyes szám ára 5 kr. o. é.

Szerkesztői szállás: belső-tordautca 122. sz.

Kiadó-hivatal: A tanácsház mellett 2. sz., az emelet hátsó részében.

Hirdetési díj: öt hasábos garmond sorért 6 kr. s egyszeri beiktatás után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetések felvételnek: Helyben: a szerkesztőségnél, a kiadó-hivatalban, Demjén László könyv- és Keresztény Pál papír-kereskedésében. Bécsben: Haasenstejn és Voglernél (Neuer-Markt 11 sz.), Oppelk Alajosnál (Wollzeile 22. sz.), Rudolf Mosse officiel. Zeitungs-Agent (Stadt, Seilerstätte 2), Süddeutsche Annoncen-Expedition Stuttgart. Nyilttér sora 20 kr.

A „KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY“

1872 september 1-jétől mindennap egész nagy iven jelenik meg; előfizetési díj: egész évre 12 frt, félévre 6 frt, évnegyedre 3 frt o. ért.

Nyolcz egyszerre beküldött előfizető után tisztelet-példánnyal szolgálunk.

Egy politikai talány.

(Sz.) A ki országunk közállapotait beható figyelemmel tanulmányozza, lehetetlen, hogy fel ne tűnt volna előtte ama-különös tény, hogy a székely nép ma tulnyomólag baloldali szellemű; ámbár természeténél fogva ragaszkodik a létezőhöz, buzgó magyar érzésű s szereti az alkotmányos igazgatást, ha az elegendő szabadságot ad az egyéneknek.

Honnan van ez, ez új politikai talány? mi-ben van oka?

Sokan fejtik meg avval, hogy csak rajongó ellenzékiek műve és mulékony kórtünet.

Sokan mondják: kevéssé művelt a székely társadalmi és közélet erkölcsi talaja, a nép könnyen félrevezethető.

Az elsőre azt mondom: a tűz conductor nélkül nem terjed, s ha egyszer terjedőben van, a vezető anyagot kell utából eltávolítani.

A második ellen tiltakoznom kell. A magyar királyságban a természetből jobban megáldott, egészségesebb észjárású nép a székely-nél nincs. Ha forradalom van, nagyobb szabadság után jó szívvel megy zászló alá; de normalis, békés időben okának kell lenni, ha ő a hatalom ellen felszólal.

Most sincs különben a dolog.

Főkirálybírói választási jogát önként oda engedte, egy szó nem hatott nyilvánosság elé érette; adóját békével fizeti, fiait ezereként vannak serezedni és honvéd zászlók alatt, a teljes, feltétlen unionnak hő pártolója, az ebből folyó intézmények ellen nem kél ki; a nemzeti gyűlést pótló marchalisok szűkkörü bizottmányi gyűlések alakultak át. És mind ez ellen nem jött köztudomásra avagy csak egy panaszos hangja is.

De oly jellemű nép, minő a székely, saját ösztönére hagyatva nem is szokott s nem fog lármában kitörni, mert nemzeti érzése megsugja neki, hogy szava gyűjt, példája kártékonyan ragad. Ő pedig tudja, hogy miután e haza népe igen vegyes és széthúzó, magyar ajkú törzsnek békéltenségre adni okot a hazaszeretettel nem fér meg.

A székely nép tényekben adja tudtára azoknak, a kik a közdolgok felett gondolkoznak, sőt magának a kormánynak is, hogy kebelében baj van, hogy náluk a dolgok nem jól folynak, ők várakozásaikban csalatkoztak.

Ily tény a baloldali követjelöltek több helyen megválasztása; sőt ez máshol is megtörtént volna ama botrányos vesztegetés és erőszakoskodások nélkül, a melyek egy-két igen gyöngye képviselői vittek ugyan be a parlamentbe; de szerfölött drága áron, a közmoralis és a népnek tisztviselői iránt még itt-ott létezett kevés bizalma elvesztése árán.

A baloldali követek megválasztása a székely nép részéről elégedetlenségi votum a mai állapotok iránt s jobbák után való vágyásnak és törvényes törekvésnek érthető kifejezése.

S hol van ezeknek forrása? ezt a kérdést hallom hozzám intézteni, ha a fenebb érintett okok nem alkalmasok az elég szomorító okozat megfejtésére.

En némelyeket érintek, őszintén, tartózkodás nélkül; kérem, mások keressék egyebekben azokat, nem bánom, csak nekem is engedjék meg intencióim tisztaságát és azt, hogy

szavamban meg van a jóhiszeműség, és használni akarok, nem boszantani, vagy ferdíteni.

Azért, hogy sok a hegye, és nincsenek nagy kereskedelmi központjai, a Székelyföldnek a vasut főirányból kihagyása egyik általános elkedvetlenítő tény, a mi ellen a gondolkozók nyiltan zsimbelnek, a nép csak kérdésül teszi fel, hogy mi lehet oka, de mindenütt a szászok iránti kényeztetés s a székelység mellőzése színében tűnik fel.

Utai kivált a külső Székelyföldnek általában véve rosszak. Ő kis kereskedésre van utalva, faneművel, borvissal, sat. ez uton szerzi bekenyerét, puliszkáját, két lovával, vagy ökrével bejárja a vármegyéket, elmegy Nagy-Enyedre s Kolozsvárra; látja, hogy mindenfelé jobbák az utak, mint saját kebelében; a sárba belekeked, éjjel nem mer utazni, gyenge igás ereje után kevés terhet rakhat fel, s így eltöltött napjai és hetei után aránylag csekély a haszna. Ez békétlenné teszi. Való, hogy neki kellene utait megcsinálni; de régen is ő csinálta, tisztai mégis kitalálták a módját, hogy a nép is elvégezhesse dolgát s mégis az utak is jó karban voltak. A marosszéki és udvarhelyszéki utak és hidak valóban egy égrekiáltó kárhöz-tatás e törvényhatóságok tisztai kara ellen.

A tisztviselőket kiemelte önkebeléből maga a nép, s azok elfeledték származásukat: hidegek a nép bajai iránt, ügyeit nem viselik szívóken, még személyeik iránt is gögőt olykor lenézést mutatnak, a mint a nép mondja, háládatlanok. Ez a népet bántja, s tisztjeitől elidegeníti.

Valóban esudálatos is, hogy azok az ugynevezett szabadelvű székely férfiak, akik a német absolutismus alatt oly simulékonyak, oly democraticus hajlamuk voltak, 1861-ben és 1867-ben oly népszerűek kívántak lenni, ugykeresték székely testvéreik bizalmát és szavazatát, most, midőn iskolatanácsosok, törvény-széki ülnökök és elnökök, dulók s királybírák stb. lettek, mióta fényesen öltözködnék, s jószágot vesznek és házakat építenek, oly igen megváltozni engedték természetüket. A székely érzi, hogy az ő votumával lesz Péter vagy Pál követ, vagy királybíró és —fáj s méltán tőle— való mellőztetése.

És ez még csak menne, ez személyi ügy s mellékes, de már az fontos és különös figyelmet érdemel, hogy általános az a panasz, hogy az igazgatás soha rosszabbul nem ment a székelyek közt, mint most, a sok, drága és kevély tisztviselő alatt: joga nincs megvédeve, igazát ki nem szolgálattják, kiterő válaszokkal elutasittatik, s az adóért sanyargattják stb.

A székely kiválóan iparos nép, keze bámulatosan ügyes, értelme fogékony; mutatják ezt gyönyörű szövetei, szalma-, nád-, vagy kőés faművei. Mit tett ez irányban az igazgatás? A székely-udvarhelyi ipariskola mikor készül el? Hát Háromszéken mi pótolja a régi katonai nevelőintézeteket? Egy árva humanus irányu gymnasium. A Székelyföld Bécs szívéből is messze esett, Buda-Pestéhez sem áll sokkal közelebb ez — az általános székely közvélemény a mai állapotok felől.

Még egyet említenem kell — a votumvadászatot és a pénzzel való nyilvános vesztegetést. A székely egyik ősi példabeszéde: jó

bornak nem kell czégér. Meg is ismeri a neki való embert, csak hagyják el mentére. Ha maga nem tudja, elmegy papjához, vagy a falubeli értelmes birtokoshoz. Kipuholja annak gondolatját néha angol diplomatai finomsággal, vagy német ravaszsággal. Természetes jó ösztöne képes a népet a jó utján vezetni. S mégis etetés-itatással, pénzzel kívánják megvesztegetni, erkölceit lábba tapodják.

Ez bűnös eljárás. A nép megdöbben s félni kezd azoktól, akik ily eszközökhöz folyamodnak. „Rosz portéka az, a melyhez toldás kell — mondja. Nem törí jóban a fejét, a ki a hivatalt, vagy követséget pénzen akarja megszerezni. Régen legfeljebb választások után volt egy kis dinom-dánom, most azok előtt heteken és hónapokon át foly az etetés-ítás, pénzzel való lelkiismeretvásár“.

Ily megjegyzéseket lehet hallani gyakran közönséges székely emberektől! Erről írta a dalnok:

Rosz időket érünk, rosz csillagok járnak, Adjon Isten jobb jövődöt mimagyar hazánknak!

Akik a kormánynon ülnek, sziveskedjenek fontolóra venni szavamat; én tapasztalataimat mondtam el, nem a légből vettem; ha jót, ha használható találnak bennök, vegyék hasznát, ha nincs és kimutatják, el fogom ismerni, hogy én tévedtem, vagy képzelődtem. De addig meggyőződve róla állítom, hogy a székelyföldi új pártalakulás mélyebb okai azokban vannak, a miket én említettem.

A baj kétségtelenül létezik — azt orvosolni kell, míg nem késő.

Pest, september 19.

(G.) A baloldal hivatalos és félhivatalos közegei nagyon megbotránkoztak azon, hogy a Deákpárt Ghyczy nyilatkozata után nem sietett tárt karokkal magához ölelni a megtérni látszó baloldalt. Ugy tüntették fel a dolgot, mintha Tisza ismeretes indítványával nem temetett volna el hosszú időre a Ghyczy által megpendített eszme; mintha nem önmaga a baloldal lett volna az, mely elnökének jószándéku kezdeményezését hidegen, s a nélkül utasítá vissza, hogy az eszme tárgyalásába boesátkozott volna. Oly körülmények között, midőn maga a baloldal saját elnökével szemben ország-világ előtt határozottan kijelenti, hogy időszerületlennek tartja azon hazafias törekvést, mely a pártok tevékenységét a haza érdekében egy közös alapra lett volna hivatva fektetni, ugyan minő visszautasítást várhatott volna a jobboldal kezdeményezése? Főleg miután a kölcsönös közeledés, a tanácskozásoknak békés szellemű menete iránti ohajok, melyek a baloldal köréből hangzanak felénk, nincsenek öszhangban azon iránynyal, melyet a baloldal magatartása minden alkalommal feltüntet. Mit várhat a pártok közötti kölcsönös békés hangulat előidézésének érdeke, mit várhat az örökös viszály és recriminatio helyett végrevalahára vállvetett munkásságot követelő közvélemény oly párttól, mely — mint tegnap az udvarhelyszéki választás tárgyalása alkalmával — megragad minden alkalmat, hogy a közeledést lehetlenné tegye, hogy az elkeseredés

tűzét szítsa és élessze azon elemek között, melyeknek öszhangzó munkásságától várja önmaga is közügyeink jobbra fordulását.

Egy nagy tanulságot foglal magában a Deákpárt részére a tegnapi nap. Megtanította őt arra, hogy oly ellenfelekkel, kik előtt nincs szentebb a pártédeknél, kik későbbek orvoslatlanul hagyni a legszentebb ügyet, csak hogy azt kielégítsék, paktálni nem is lehet, nem is szabad! Ez felvilágosította főleg a közvéleményt arról, hogy mit tartson azokról, kik kezeiket tördelik a visszavonás és pártviszály által előidézett szomorú közállapotok felett, s ugyanazon pillanatban, felhasználnak minden alkalmat, hogy ezen állapotot, meghosszítsák, megörökítsék, hogy ezen erkölcsi reputatiókat a külföld előtt még mélyebbre süllyessék.

Ha valaki a tegnapi ülés folyama alatt véletlenül, nem ismerve a napirend tárgyát, betoppan a képviselőház karzatára, — látván a neki hevült discussiót, a baloldal szónokainak szenvedélyes magatartását, — azt kellett volna gondolnia, hogy a jobboldal, s a ministerium, melyre záporoként hullott a lezajlott követválasztás üzemétől visszhangzó recriminatio és gyanusítás, tudja Isten miféle bünt követett el a hazának (eddig feladott és elárult, most azonban már kegyteljesen concedált) önállósága és függetlensége ellen.

És miről volt szó?

Két ellenzéki képviselőjelölt ügye volt szőnyegen; s mert az udvarhelyszéki választási bizottság elnöke Orbán Balázs és Ugron Gábor uraknak a választási jegyzőkönyvet, mely őket mint mondtam, nem illeti meg, (az ellenzék maga is beismervén, hogy ezen urak a törvény által megkívánt abszolút szótöbbséget nem nyertek) kiadni vonakodik — hinc illae lacrymae, ezért bűnös, ezért hazaáruló — nem az udvarhelyszéki választási elnök, — hanem a Deákpárt.

És megindult mint zuhatag, feltartóztatlanul a szónoklatok árja. A baloldal mindjárt a jegyzőkönyv kiadását követelte s ez iránt kívánta utasíttatni a ház elnökét: megrótt a minisztert, hogy erre nem szoritotta a központi bizottságot, s bűnnek bélyegezte mindazok meggyőződését, kik azon nézetben voltak, hogy a nevezett urak még — nem képviselők.

Pedig a dolog így áll. A törvény csak azon esetben ismeri el a képviselőjelöltét megválasztott képviselőnek, ha abszolút szótöbbséggel választatott meg. A ki tehát abszolút többséget nem nyert, az törvényszerűleg megválasztott országgyűlési képviselőnek nagyon természetesen nem tekinthető, s ennél fogva neki a mandatumul szolgáló választási jegyzőkönyv ki sem adható. Ha már most a képviselőház határozatilag utasítja a választási bizottságot, hogy valakinek a választási jegyzőkönyvet kiadja, ez által közvetve kimondja, hogy az illető uri ember abszolút többséget nyert, mert hiszen a választási bizottságnak a jegyzőkönyvet kiadni nem szabad másnak, mint a törvény értelmében, tehát abszolút többséggel megválasztott képviselőnek.

De a mi loyális baloldalunk, ha a párt érdekéről van szó, a legközönségesebb dolgokat sem szokta megérteni, ha csak esetleg nincsenek saját inye szerint. Osudálatos például a je-

len esetben az, hogy nem tudja, mily különbség van oly választási jegyzőkönyv között, mely épen azért, mivel valamely jelölt nem nyert abszolút többséget, nem foglalhatja magában azon határozatot, hogy valaki törvényszerűleg képviselővé választott, s így mandátum gyanánt nem szolgálhat, — s oly választási jegyzőkönyv között, mely az abszolút többséggel történt választást constatálván, a törvény értelmében megbízó levélül szolgál. Hiszen ha e különbség nem léteznék, akkor azon esetben, midőn a törvény világosan elrendeli a folytatolagos választást azért, mert az első szavazásnál abszolút többség hiányában képviselővé senki nem választatható, az első ízben történt szavazásról szóló jegyzőkönyvet követelhetné bár melyik jelölt s azzal megjelenhetné a képviselőház előtt.

És ugyan mit tett a jobboldal, a mi által a baloldal részéről ezt az elkeveredett támadást kiérdemelte? Azt, hogy a törvényre hivatkozott s nem engedett meg oly visszaélést, melyet a baloldal hihetőleg praecedensül használt volna fel akárhány alkalommal. A baloldal is elismerte, hogy egyik jelölt sem kapott abszolút többséget, ez pedig azt jelenti, hogy a törvény értelmében egyik sem tekinthető megválasztott képviselőnek.

Ebből azután nagyon egyszerű logikával nem az következik, — mit a baloldal akar, — hogy egy törvényszerűen be sem fejezett választás ügye a képviselőház elé hurczoltassék; hanem az, hogy a törvény értelmében a szavazás addig folytatandó, míg a képviselő abszolút többséggel meg nem választatik. Ha pedig valamely választási közeg ezen kötelességét nem teljesíti, s a szavazás folytatását elrendelni vonakodik, ezen visszaélést megtorolni a legprimitívabb alkotmányos fogalom szerint nem a legislatió, hanem az adminisztráció dolga. Ezt fejezi ki azon indítvány, melyet a jobboldal támogatott, s mely határozottá válván a végrehajtó hatalmat utasítja arra, hogy gondoskodjék a törvényszerű választás elrendeléséről.

És mily nagy most a láрма az ellenzék sorában, hogy egy központi bizottság, hogy egy választási elnök merészel a miniszter rendelkezésének nem engedelmességet, hogy vonakodik azt végrehajtani! Ime mily nagy a fölindulás, mily nagy a fölháborodás a miniszteri tekintély megsértése miatt ez alkalommal, midőn a miniszter intézkedéséből a baloldal húzhat hasznát! Vajjon pirult-e a felszólalók közül akárhány amugy titokban visszagondolva ama lelkes pártfogására, melyben az elmúlt országgyűlések folyama alatt részeseültek a baloldal részéről oly megyei bizottságok, melyek azzal dicsekedhettek, hogy a miniszter rendeleteit azért sem teljesítik.

Pedig meggondolhatnák, hogy ezt a gyönyörűséges állapotot, mely most az egyszer az ő rovásukra érezteti hatását, önmaguk idézték elő. A köztörvényhatóságok részéről szóló törvény azon reményben alkotott meg az országgyűlés által, hogy még azon országgyűlés folyama alatt létesülni fog a választási törvény. A választási törvényjavaslat törvényné emelését a baloldal akadályozta meg. S mi történt? A központi bizottságok csakhamar érezték kezdtek, hogy ő nekik tulajdonképen senki sem parancsol, s működtek úgy, ahogy épen kedvük tartotta. Nem lévén hatáskörük szabályozva, kivételes állást foglalván el, melyhez még a miniszter sem férhetett, napirenden volt az önkény s a paczkázást a miniszterrel lehetett folytatni a nemzeti becsület védpajza alatt.

És ime, most a baloldal jajdul fel, azon baloldal, mely a múlt ülésnek végén létrehozta ama parlamentarista botrányt, melynek átka most őt érte utol.

Szó sincs róla, hogy ne hibázott volna az udvarhelyszéki választási elnök, midőn a választás folytatását nem rendelte el; hogy ilyesmi megtörténhetik elég sajnos, de ne okozzon érte a baloldal maga helyett minket.

Tessék csak elgondolni, hogy nevetett volna markába, ha ez jobboldali képviselő esik meg baloldali választási bizottsággal szemben, mindannyi baloldali képviselő, kik tegnap oly tüzzel védelmezték az alkotmányosság jogait, a parlament tekintélyét, — mert ez esetben érdekük épen úgy kívánta!

Ugyan eszükbe jutott volna-e a parlament tekintélye? Dehogy, a mult országgyűlés végén sem gondoltak vele, ez esetben pedig kevesebb szükség lett volna rá.

Három órai vitát vett ezen ügy igénybe, s e vitával a legelső paliamentáris csata sorsa el van döntve, a baloldalnak nemcsak tényleges, de hisszük, erkölcsi vereségével S mi némi elégtétellel constatáljuk, hogy a fusiót s békülékeny közeledést hirdető baloldal volt az első a házban, mely a tegnapi vita folyamában már elég hangosan kezdé azon hurokat pengetni, melyek a vizsályt, a visszavonást, az ellenséges hangulat leggyűlöletesebb kinövésait hirdetik a jövőre. Am lássák mit cselekesznek, de fontolják meg a dolog végét.

Pest, sept. 19.

(g.) Az országgyűlés mindkét háza ma zárt ülést tartott melynek tárgyát azon módok megállapítása képezte, melyek mellett az új koronaörösválasztás fog megtörténni. Mindkét házban abban állapodtak meg, hogy az eddigi szokás szerint közülés fog tartatni jövő szombaton, melyen a választás megtörténni. Általánosán Festetich György grófot emlegetik ezen méltóságára.

A szerb egyházi kérdésben fenakadás nélkül folynak a tárgyalások, s a szerb egyházi ügyek vezetésére kinevezett királyi biztos jelentései alapján részletes utasítások dolgoztatnak ki a miniszterium kebelében, melyek szerint fog az ügy ideiglenesen az új congressus összejöveteléig elintéztetni. Általában az egyházi kérdések terén újra megindulni látszik a mozgalom. A lehető legközvetlenebb forrásból irhatom például a katolikus autonomia kérdésre vonatkozólag, hogy a kongressus által kiküldött bizottságok ő felsége elé terjesztett feliratára ő felsége legmagasabb elhatározása már a magyar miniszteriumhoz leérkezett, melynek alapján a katolikus congressus a delegatiók eloslása után azonnal meg fogja kezdeni a magyarországi katolikus egyház önkormányzatának szervezését.

Szertartás

a magyar országgyűlés bemutatására

1872-ik évi szept. 21-én.

1 óra előtti budai királyi palota nagytermében gyülekeznek össze a képviselőház tagjai. (A fölmenet a felső négyszög főkapujánál történni.) A magyar királyi főajtónál helyettesse gondoskodik arról, hogy a képviselők a teremben — a trónnal átellenben — betürendben oly módon álljanak ki, miszerint azok, kiknek neve a betűvel kezdődik, a második előkamra felé való szárnyra essenek. A császári királyi főkamrás, a magyar királyi testőrök kapitánya és a főszárnysegéd az alsó négyszög cerce-szobájában gyűlnek egybe. — A magyar királyi miniszterek közvetlenül a terembe mennek és a trón balfelén állnak fel. — Mihelyt minden rendben van, a magyar királyi főajtónál helyettesse a császári királyi főkamrásnak és az ő császári és apostoli királyi felségének tesz jelentést. Ő felsége ezután a magyar királyi főajtónál helyettes előlépése mellett, s a császári királyi főkamrás, a testőrkapitány és főszárnysegéd kíséretében, a belső szobából a terembe megyen s ottan középpont a trón előtt az emelvény (estrade) alatt foglal helyet. A kíséret két oldalát a szokott rendben sorakozik. — Az ő felségével szemben közepben álló elnök most beszédet mond, melyre ő felsége válaszol. Erre a képviselők bemutatása következik betürendben olyképen, hogy mialatt minden képviselő mély bókkal ő felsége előtt elhalad, az elnök nevével nevezi. Az ekképen bemutatottak a termen áthaladnak az alsó négyszög irányában s az ottani fölépcsőn távoznak. A bemutatás végével ő felsége a belső szobákba, az alsó négyszög oldalán összegyűlnek a felsőház tagjai. Ezek aztán a terembe vezetnek s úgy állittatnak fel, hogy a trón elé középre a hercegprímás jusson a püspökökkel, aztán az ország zászlósai és a főispánok. A főrendek és kir. hivatalosok betürendben helyeztetnek el, úgy, mint előbb a képviselők. Az újabb jelentésre, hogy minden rendben van, ő felsége, előbbi kíséretével ismét a terembe jön, s foglal helyet a trón előtt, melynek balfelén, mint előbb a miniszterek állanak. A hercegprímás most beszédet mond, melyre ő felsége válaszol. Aztán a bemutatás a következő rendben megy végbe: A hercegprímás először a katolikus püspököket mutatja be, kik hódolatlellyel meghajlással haladnak el ő felsége előtt s az alsó négyszög előkamráján át távoznak. Aztán a felsőház elnöke hasonlóképen bemutatja az ország zászlósát, a főispánokat, főrendeket és királyi hivatalosakat (e két utóbbi osztályzatot betürendben.) A bemutatás végével ő felsége kíséretével együtt a belső termekbe vonul vissza.

Legujabb táviratok.

Zágráb, sept. 19. Az itt időző országgyűlési képviselők a legnagyobb gyorsasággal összehívtatnak, hogy különös kihallgatáson a királynak bemutatassanak. Oszegovits államtanácsos valószínűleg bñ leend.

Bécs, sept. 19. Ő felsége az Ischl közelében e napokban tartandó udvari vadászatra meghívta a német és orosz trónörökösöket, kik mindketten megígérkeztek.

Páris, sept. 19. A francia hadsereg reformjának végleges keresztül vitelére egy legfőbb hadügyi tanács alkottatott, melynek tagjai: a hadügyér mint elnök, Mac-Mahon, Canrobert tábornagyok, Aumale hg., Ladmirault, Deligny, Forgeot, Chabaud-Latour, de Barral, Lallemand tábornokok és Roncière le Noury altengernagy.

Trouville, sept. 18. A „Shenandoah“ amerikai hadi-hajó parancsnokai a köztársaság elnökéhez ebédre voltak meghíva. Az elnök az itteni helyhatósági tanácsot is elfogadta bucsu kihallgatáson, mely alkalommal visszatérését a közelebbi évre ígérte, a midőn ismét furdót fog használni.

Bécs, sept. 19. A német követ, gr. Schweinitz ide visszaérkezett; ő a csásár által a Szent-István-rend nagy keresztével díszített fel. A német mező- és erdőgazdák Münchenben tartandó 28-ik vándorgyűlésére a fölmvelési ministerium két hivatalnokot küld képviselőül.

Berlin, sept. 19. Egy belügyministeri kibocsátvány felszólítja a tartományi hatóságokat, hogy a strikeolok nyomása ellen erélyesen támogassák azon munkásokat, a kik nem vesznek részt a munkaszünetelésben.

Kerapoly pénzügymin. beszéde az S873-ki költségvetésről.

(Folytatás.)

Végig menvén a három fő czimen, köteleességem tartom azon agaszto közlemények után, melyeket a lapok tág körökbe széthordtak, s melyek az országban, sőt mondhatnám az országon kívül is igen nem kedvező szolgálatoakat tettek nekünk — egy pillantást vetni általános finansziális helyzetünkre, (Halljuk!!!) és e tekintetben azt gondolom, hogy legjobban járok el, ha a multból is iparkodom következtetést vonni a jövőre nézve (Halljuk!) Mióta a magyar kormány átvette az ország ügyeinek vezetését, rendes költségvetésünk következőleg állott:

Rendes bevétel:	
1867-ben —	115.989,080
1868-ban —	129.745,000
1869-ben —	137.781,000
1870-ben —	142.127,000
1871-ben —	147.817,000
Rendes kiadás:	
1867-ben —	114.996,000
1868-ban —	119.612,000
1869-ben —	125.050,000
1870-ben —	143.599,000
1871-ben —	145.073,000

Tehát öt éven keresztül egyetlen egy év mutatkozott egy millió, körülbelül 400 ft. hiánnyal, míg a rákövetkező mindjárt hozott 2 millió 800 ezer ft. többletet.

Ez t. ház, több tekintetből nagyon tanulságos. Nagyon tanulságos először azért, mert azt mutatja, hogy a pénzügyi kormányzatnak az első három esztendő alatt képezett kedvező periodusában egészben igen jelentékenyen többet vettünk be, mintsem kiadtunk. Az első esztendőben ugyan nem, a menyiben az első évi különbözet csak egy millió forint, hanem a másodikban és harmadikban a 68—69. jó termések éreztették a magok hatását annyira, hogy a mint bátor voltam mondani, mintegy 22 millióval lett több a rendes bevétel, mintsem volt a rendes kiadás, jelentékeny tényezőjét képezvén annak, hogy a rendkívüli kiadások ezen évben a rendes bevételek többletéből voltak fedezhetőek, mert a rendkívüli bevételek akkor sem érték el a rendkívüli kiadásokat, noha akkor még a közös aktívák igen jelentékeny része szolgálatoinkra állott rendkívüli kiadásaink fedeztetésére. De nemcsak az akkori kedvező évek éreztették hatásukat, hanem a kiadások is alacsonyabbak voltak. Ha jól emlékszem, 1869-ben kezdődött és akkor körülbelül 2 millió ft volt csak a honvédség rendes szűkeleglete, és ezen években egy garas sem adatott ki vasuti garantíák folytán subventiókra; tehát, a mi ma körülbelül 20 millió, az akkor egy általában nem létezett. És ha oly kedvező eredményeket 70—71-re nem lehet felmutatni, mint a milyeneket fel lehet mutatni 68-ra 69-re, azt méltóztassanak annak felróni és tulajdonítani, hogy csak ezen czimen: honvédségi és vasuti subventiókra ma 20 millió ft kívántatik ott, hol nem kívántatott azon években semmi. És ha két év 22 milliónyi többletet mutatott akkor — csupán az akkor is létezett kiadásokat tekintve, ezen 22 milliónyi többlet meg van kétszeresze; minthogy most az említett két czimen csupán egy évre 20 milliónyi többlet kiadás esik. De nem maradunk ennél. Az igazságügyminiszterium

költségvetése, jobban az igazságszolgáltatás költségvetése, egészen és nagyban épen kétannyiát mutatja annak, ami 68—69-ben kívántatott, ez ismét vagy 5 millióval több. Ha ennek megint urai leszünk, akkor a 20 millióhoz még ötöt adhatunk. Ide járul még azon 2—3-ad fél millió közt hullámzó különbözet, melyet a határőrségi kiadások átvétele előirányzatunkban okoz. Ha t. ház 28 milliónyi szükséglet áll be; ha még ehhez a cultusminiszteriumnál magánál egy millióval többet előirányzunk, ha ut- és vízépítéseknek és általában minden tárczánál többé kevésbé újabb alkotások czéljából több lesz előirányozva: úgy ma 30 millió forinttal több a rendes kiadásunk, mint volt 1869-ben.

Ezek oly tények, melyek előtt szemet hunyni nem lehet; s ha ama kiadások mégis — bár erőfeszítéssel — adó felemelése nélkül fedezhetőek, fedezhetőek pedig három, részben nagyon közepes, részben határozottan rossz esztendőben, akkor ez az országnak nem aggályra, hanem a mindig óvatosságot a kormány és törvényhozás részéről feltéve, megnyugtatósára szolgálhat. (Jobb felől: Ügy van!) Az iránt nem kételkedett senki, hogy Magyarország jó években képes lesz azon terheket elviselni, melyekkel kormányzata megindult volt; de azon kételkedtünk valamennyien, hogy ha a reform egyszer a közszolgálat egyik, másik és harmadik ágában bekövetkezik, mert kiáltó szükség volt rá mindenütt, ha az, mint előrelátható több költséget okoz s ha a gondviselés még nehéz időket is küld: hogy miképen leszünk akkor? Ez mind bekövetkezett. Beállott a több szükséglet a honvédégénél; beállott a szükséglet a vasuti garantíákban; beállott a az igazságszolgáltatásnál, a közoktatásnál; beállott mindenfelé, és a társminiszteriumok folytonosan előrehaladnak: a kereskedelmi ministerium maga a rendkívüliekben egy millió frtal többet irányoz elő a jövőre, új alkotások czéljából. És mi eredmény? Az eredmény az, hogy míg 1867-ben a bevételeket 115 millióval kezdtük meg, addig 1871-ben már 147 millió frton állottunk.

Ez 32 millió ftnyi különbség. Ha ez nem volna, akkor azon 30 millió terhet, melyet elősoroltam, tiszta lehetetlenség volna elviselnünk. Meltóztatnak látni, hogy a bevétel és kiadás emelkedése a rendes kiadások és bevételek czimén, egymással egyenlő lépést tart, egyenlő lépést az utolsó rossz évek daczára. Milyen lesz a közelebbi év? nem tudom. Ezen év folyamába vagyunk. Sohasem vettem magamnak azon bátorságot eddig sem, hogy ilyen alkalmakkor — megnyugtató czéljából bár — jövendőljek. Ezt nem tehetem de egyet tehetek és ezt szemben azokkal a nagyon is Hiobpostához illő híresztelésekkel, az igazság és közérdek tekintetéből tenni kötelességem t. i. azt, hogy kifejezésre hozzam, hogy augusztus végével a direct adókból egy millió 400,000 ftal kevesebbet vett be a közkormányzat, mint a mult esztendőben. Augusztus végéig tehát az egész különbözet egy millió 400,000 ftban mutatkozik. Augusztus hava jelentékenyen jobb volt a tavalyinál; a szeptember idáig megfelelt a tavalinak. Miként megy tovább az a jövő titka; de mindenesetre kérek mindenkit a közügy, az ország érdekében, hogy a maga részéről gyamoltsa a pénzügyi kormányt, hogy mindenki megtegyje a maga kötelességét. Rajtam nem mulik. A leírások bizonyítáik, hogy a szerencsésleusegek által meglátogatott s az elemek által sujtott vidékek irányában a pénzügyi kormányzat megtette legjobb igyekezete szerint kötelességét.

A földadó mind 1871-ben, mind 1872-ben milliókra menő különbözetet fog mutatni leírások és halasztások formájában; ezt a többi adónemeknek kellett és kell kiegyenliteni. Hogy képesek kiegyenliteni, annak bizonyítéka az, hogy a szeszadón kívül minden egyéb bevételi ág eddig a mult év ellenében emelkedést mutat. Ezen mindennütt mutatkozó emelkedés kétségtelen bizonyítéka annak, hogy ha az elemek által megrontott földbirtokos nem is, de mások képesek kötelezettségük teljesítésére. En t. ház! épen azért, mert kötelességemnek tartom az adó alapját a lehetőségig kimélni, de egyuttal kötelességemnek tartom gondoskodni arról, hogy az állam a maga kötelezettségének eleget tenni bírjon, figyelmet fordítottam arra, a hol a csapás nem közvetlenül, csak közvetve, tehát mégis kevésbé érezhető. Kiemeltem a jelentékenyebb községek és városok adótarozását, de csak a jelentékenyebbeket 8 1/2 millió forintra megy, a mivel csak mint morális személyek tartoznak. Ismerek közöttük vagyonyos városokat, melyek előtt még a házi pótlék ismeretlen, a melyeknek latifundiumaik vannak. Azt gondolom, kötelességünk mindannyiunknak, de különösen a politikai hatóságoknak, oda hatni, hogy mindegyikük teljesítse az állam iránti tartozásait. Ez most nemcsak a kincstár, de a sujtott vidékek szerencsétlenei irányában is kötelességük azoknak, kiket a gondviselés megkímélt; lehetővé kell tenni nekik a kiméletes eljárást a sujtottakra nézve. Ez a 8 1/2 millió forint oly összeg, mely maga több mint kiegyenliteni alkalmas az, a mire az elemi csapások miatt ez idén nem számithatunk. Ha öt éven keresztül a bevételek és kiadások a rendes rovatban úgy állanak, mint előadtam, azt gondolom, nincs miért a jövőre nézve kétségbe esnünk.

De nem tennék eleget kötelességemnek, ha a rendkívüliekre is nem lennének figyelemmel, mert hi-

Hirdetmény.

A selmeczi újjá szervezett m. kir. bányász és erdész akademiáról.

A f. év június 12-e alatt közzétett hirdetményben foglalt a selmeczi bányász és erdész-akadémiai hallgatók felvételére stb. vonatkozó szabályok időközben az ő. cs. és apost. kir. felsége f. é. augusztus 15-ről kelt legkegyelmesebb elhatározásával jóvá hagyott új szervezet által módosítottán, szolgáljanak azoknak, kik kiképzetésük végett ezen akademiára felvételt akarnak, a következők tájékoztulásul:

- A bányász-akadémia következő 4 szakiskolára oszlik u. m.
- I. a bányászati és bánya-mérészeti.
- II. a fémkohászati.
- III. a vaskohászati.
- V. a gépészeti és építészeti szakiskolára.

Ezen kívül külön-külön tanfolyam létezik a bányászati- és erdészeti hallgatók és oly végzett jogászokra, kik a bányahatóságoknál kívánnak alkalmaztatni.

Az erdész-akadémia pedig, az elsőfoku vagy általános és a másodikfoku vagy erdőléletről tanfolyamra oszlik.

A tanfolyam minden egyes szakiskolára és tanfolyamra nézve, az erdőléletről tanfolyamot kivéve, három évre terjed, szabadságukban áll azonban az 1, 3 és 4-ik szakiskolák hallgatóinak e szakok tanidejét négy évre kitérjeszteni, valamint több szakiskolát is végezni, ha egy egy szakiskolának bevégezésére a tanidényt egy-egy újabb évvel megtoldják.

Ezen egy szabadságukban áll az erdészeti első foku tanfolyamot végzett erdészeti hallgatóknak egy további év alatt a második foku erdőléletről tanfolyamot is végezni.

Előadási nyelv a magyar.

A hallgatók rendesei és vendégek.

Rendes hallgatók csak azon ifjak vétethetnek fel, kik a felső gimnasiunot vagy a felső reáliskolát jó eredménnyel végezték, és ezt első esetben érettségi bizonyítvány, az utóbbi esetben pedig a felső reáliskola összes bizonyítványai által mutatják ki, és kötelezve vannak mindazon tantárgyak hallgatására, a házi dolgozatok, feladatok elkészítésére és a gyakorlati részvételre, melyek az általuk megválasztott szakiskola tantervében foglaltatnak.

Mint vendég-hallgatók: azon ifjak vétethetnek fel, kik a rendes hallgatóktól követelt feltételeknek vagy meg nem felelhetnek, vagy csupán egyes tantárgyakat kívánják hallgatni, mely utóbbi esetben megkívántatik, hogy önálló egyének s ön maguk vagy szülőik bányabirtokosok legyenek, mely utóbbi esetben szülőiknek vagy gyámjaiknak beleegyezését is bemutatni kötelesek.

Ha azonban, valamely első rendbeli vendég-hallgató felvételi vizsgálat által kimutatja, hogy az elemi mennyiségben, az elemi mértan és a physika elveivel oly mértékben ismeretes, mint a minőben az a felső gimnasiunon tanították s egyébként is mindazon feltételeknek megfelel, melyek az ösztöndíjra igényt tartható rendes hallgatóktól követelteknek, ugy a második évfolyamában felvétethetik a rendes hallgatók sorába, s mint ilyen igényt tarhat ösztöndíjra is.

Az ily felvételi vizsgálatot a vizsgálótanároknak 20 (husz) forintot az akadémiai titkárnál előlegesen kell letenni.

A vendég-hallgatóknál megkívántatik, hogy legalább 18 évesek legyenek.

A felvétel egy történet, mint minden más tanintézetben. A felvételt önjáró ugyan is a kellő bizonyítványokkal az akadémia igazgatójánál vagy ennek helyettesénél jelentkezik, és a nyert „felvételi igazolványt” az akadémia titkárnál bemutatván, lefizeti az 5 (öt) forintnyi beiktatási valamint a 3 (három) forintnyi az akadémiai ifjuság segélyező-egylet javára fizetendő díjat és átadja azon eredeti okmányokat, melyeknek alapján felvétele történt a nevére szóló „Index” vagy tanulmányi jegyzék oserébe. Az ezen jegyzéken levő 50 krnyi bélyeget a hallgató fedezi.

A felvétel és beiktatás mindenkor a tanév elején october 1-től 15-ig történik, és csak különös mélytánylandó körülmények közt terjesztetik ki october 31-ig, ezen időn túl pedig semmi szín alatt sem engedhetők meg.

Vendégek a második félévben is beléphetnek, de csak olyan tárgyak hallgatására irathatják be magukat, melyekből az előadások e félévben kezdődnek.

Ösztöndíj van ezen akademián 44 évenként 300 frttal még pedig 20 bányászati, 18 erdészeti, 4 bányászati-erdészeti és 2 erdészeti. Ezen ösztöndíjakért csak oly rendes hallgatók pályázhatnak, kik magukat jó tanulmányi előmenetelük, ernyedetlen szorgalmuk és jó magaviseletük által kitüntetik és vagyonosok, első sorban azok vételére tekintetbe, kik valamely szakiskolát teljesen végeztek s bővebb kiképzést végték még egy más szakiskolát vagy az erdőléletről tanfolyamot is hallgatói akarják.

Van ezen kívül végzett jogászok számára 2 bányászati ösztöndíj 315 esetleg 420 ftal.

Vége az erdészeti jelesen végzett egyéneknek valamely külföldi tanintézetben való magasabb kiképzésére évenként 1000 ft. áll rendelkezésre.

Az akadémiai hallgatók felvételére a tanulási szabályozására és az ösztöndíjasok előmenetelének ellenőrzésére valamint a megszüntetett kötelező tanrend és semesterek végén tartani szokott vizsgálatok helyébe léptetendő tanszabadságra s államvizsgákra vonatkozó új szervezet szerinti bővebb értesítések az akadémiai alapszabályokban olvashatók, melyekkel az érdeklettek kívánságára szolgál az akadémiai igazgatóság.

A m. k. bányász és erdő-akadémia igazgatósága

Selmeczen, 1872 évi september 12-én.

1872 évi 637. sz. akd. (552) 1-3

Pályázat.

Az ő. cs. és apostoli, királyi Felsége által kegyesen jóváhagyott új szervezett selmeczi m. k. bányász és erdő-akademiánál következő rendes és rendkívüli tanár és egy titkári állomásokra ezennel pályázat nyitattik, u. m.

1-ör. Az építészettan, víz és ut építézet, vasút és hidépítézet, aknázások, gépházák stb. tervezése és architektikus alakú tanári állomásra VIII. rangosztályal, 1200 forint évi fizet

téssel 180 ft évi lakpénzzel és évi 20 bécsi öltűzifajárandósággal.

2-ör. Az erdőrendezés és üzemtervek összeállítására, erd. statistika és erd. irodalom története, erdőbecslés, erdőhozam számítás, termési táblák, és erdőérték-számítástan rendes tanári állomásra, VII. rangosztályal 2000 ft. évi fizetéssel, 300 forintnyi évi lakpénzzel és évi 25 bécsi öltűzifajárandósággal, valamint az évtizedes 300 ftnyi fizetési pótlékra való előléptetési joggal.

3-ör. Az erdőhasználatban, erd. iparműtan (vegyszeres és műtani) talaj és climatan, gátak és gereblyék szerkesztése és rajz és mezőgazdaságtan tanári állomásra, VIII. rangosztályal, 1200 ftnyi évi fizetéssel, 180 ft. évi lakpénzzel, és évi 20 bécsi öltűzifajárandósággal.

4-er. A növénytan, állattan és erdészeti rovartan, növényélet és növénybonzitan, erdőtenyésztés, vadászattan, erdővédelem, erdészeti, vadászati és urbéri törvények tanári állomásra, VIII. rangosztályal 1200 ftnyi évi fizetéssel 180 ft. évi lakpénzzel és évi 20 bécsi öltűzifajárandósággal.

5-ör. A titkári nemzetgazdaságtan, bányászati és váltó törvény rendkívüli tanári egyszersmind könyvtárnoki s akadémiai s számvivői állomásra VIII. rangosztályal 1200 ft. évi fizetéssel 180 ft. évi lakpénzzel és évi 20 bécsi öltűzifajárandósággal és az akadémiai iroda és könyvtár kezelésénél segítségül 1 ft. 30 kraldijazott napidíjas irnokkal.

A rendes tanári javadalmazás megüresedése esetében abba a rendkívüli tanárok legjelölésbe lépnek elő, a rendes tanárság nem lévén valamely tantárgyhoz vagy tanszékhez kötve.

A rendes és rendkívüli tanárok azon tantárgyakat adják elő, melyek az illető tanszékkel össze vannak kötve és melyre kinevezettek. Azonkívül minden tanár köteles egy más tanszékkel összekötött minden tantárgyakat ugy sajátjává tenni, hogy betegség, kiküldetés vagy más akadály esetében ezeket akadálytalanul előadhassa s a másik tanárt helyettesíthesse.

Az építészettan tanár mellé egy tanársegéd, az erdő-akadémiai tanárok mellé pedig segédül egy-egy erdőgyakornok osztatik be.

A pályázóktól megkívántatik, hogy folyamodványaikban, melyek legkésőbb f. é. october 8-ig benyújtandók a selmeczi m. k. bányász és erdő-akadémia igazgatóságánál életkorukat, jelen állásukat jelesen végzett szaktanulmányait, továbbá a fent részletezett tantárgyakból szerzett elméleti és gyakorlati ismereteiket, különösen pedig azt, hogy ezen tantárgyakból magyar nyelven képesek előadásokat tartani, okmányilag bemutassák, a titkári állomás betöltésénél a jogvégzett egyének fognak kiváltsággal figyelembe venni.

A m. k. bányász és erdő-akadémia igazgatóságától.

Selmeczen, 1872 évi septemb. 10-én.

(553) 1-3

Arlejtési hirdetés.

Vallás és közoktatási ministeri rendelet nyomán a kolozsvári állami tanítóképzőben a növendékek és tanítók

élelmezése (reggeli, ebéd, oszona, vacsora) nyilvános árlejtés után vállalkozónak adatik ki, miről vállalkozni szándékozik azon megjegyzéssel értesítettnek, hogy:

1. A vállalkozónak anyagi és erkölcsi kellő biztosítékot kell nyújtani.

2. Az árlejtés f. 1872. évi september 26-án délelőtt 9—12 óráig az intézet helyiségében (kül-magyarutca Radákféle ház) tartatik, hol az napon a feltételekről és módozatokról is részletesen lehet értesülni.

3. Az árlejtés eredménye felett az igazgató tanács határoz jelesen a biztosítékokat illetőleg.

Az igazgató tanács határozatából.

Kovácsi Antal, jegyző.

Orvosság nélkül.

(531) 15-48

MELL- és TÜDŐ-

betegek természetes uton, még reményvesztett az orvosok által gyógyíthatatlannak nyilvánított esetekben is gyökeresen kigyógyulnak

orvosság nélkül.

A betegség részletes leírására bővebben felel levélben

J. H. Fickert, Dir. Berlin,

Wall-Strasse No. 23.

A levélhez 5 ft o. é. melléklendő.

Orvosság nélkül.

Ujból friss küldemény érkezett

KERESZTESY PÁL PAPIR-ÜZLETÉBEN

gróf Gyulay-ház, 162. sz.

KOLOZSVÁRTT,

és

egyedül csak nálla kapható az annyira kedvelt

NAPRAPORGÓ-VIRÁG SZAPPANYA.

(Sonnenblumen-Oel Seife.)

1 skatula 3 darabban 1 frt 50 kr.

1 darab ára csak — frt 50 kr.

s elég, hogy minden szeplőt eltávolítson.

Ezen szappannyal

már egy egyszeri mozdás azon hatást teszi, hogy a durva fölcseresedett arcz- vagy kéz bőrt is, azonnal egy sima, finum, gyöngéd bőrré váltja fel.

Az illatja tul tesz minden indiai kellemes illaton.

Ezenkívül ajánlja

a Treu-Nuglich gyártmányu mozdó-szappanyait,

HAJKENŐCSEIT

és minden illatszereit a legolcsóbb árban.

Ugyancsak

Keresztesy Pál papir-kereskedésében

folytatosan kaphatók

magyar dallamokkal zenélő Cassettek

6 forinttól egész 15 frittig darabja.

(555)

1-*

GÁMÁN JÁNOS ÖRÖKÖSEI

KÖNYVNYOMDÁJA

Kolozsvártt, főtér báró Bánffy-ház, és központi irodája

KERESZTESY PÁL PAPIR-ÜZLETÉBEN

főtér, Gyulay-ház, felvállal mindennemű

KÖNYVNYOMDAI MUNKÁKAT.

Alóírt könyvnyomda tisztelettel tudatja a helybeli és vidéki t. cz. közönséggel, hogy újonan felszerelt és izletes betűkkel ellátott nyomdája azon kellemes helyzetben van, hogy mindennemű **nyomdaí megrendelést** elfogad, u. m.:

könyvek, bármely hazai nyelven, körözvények, rovatos iven, árjegyzékek, számlák, falragaszok, név- és meghívójegyek, gyászhirek, baromútlevelek, vásárcédulák stb. stb. a lehető legjutányosabb árak, gyors és pontos szolgálat mellett.

A LEGÚJABB MINTÁJU NÉVJEGYEK 100 DARABJA 1 frt.

FELVÁLLAL KÖNYVNYOMDAI MUNKÁKAT IS.

HIVATALOS MUNKÁKRA NÉZVE

a nyomda, — miután Keresztesy Pál papir-üzletével és ez viszont a nyomdával egyesült — biztosítékot nyújt arra nézve, hogy a papírok a legelső papir-gyárakból szerzetnek be, és azok a hivatalos munkákhoz valódi gyári áron számíthatnak, és a legszükségesebb mintázatokból kész raktárt tart, a meglévőket postafordultával, a szokatlan formájukat pedig a legrövidebb idő alatt elkészíti.

Minden megrendelést kérünk egyenesen a nyomdába küldeni, hol a legnagyobb pontosság biztosíthatik.

Gámán János örökösei könyvnyomdája.